

Nyhetsbrev nr 4, 2015

Välkommen till årets fjärde nummer av EnergiAskors nyhetsbrev! Här kan du läsa om nyheter med koppling till askor, få information om forskning och aktuella evenemang. Om du vill ha mer information om vår verksamhet kan du läsa mer på vår hemsida www.energiaskor.se.

VD har ordet

Monica Lövström
VD Svenska EnergiAskor

Den 1 juni i år trädde en ny EU-förordning för farligt avfall i kraft som innebär att alla länder inom EU ska tillämpa samma regler för att klassificera farligt avfall. Svenska EnergiAskor har arbetat aktivt redan från start för att föra fram sakkunskap från branschen och påtalat vikten av en tydlig och begriplig förordning. Vi har varit tydliga med att askorna naturligtvis ska hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Inom Askoprogrammet har ett flertal viktiga miljö och klassificeringsstudier och analyser publicerats. Miljödata som motiverar användning av askor utanför deponi.

Klassificeringen är komplicerad och det är inte helt tydligt hur den nya förordningen kommer att påverka vår bransch. I nedanstående artiklar ger Rolf Sjöblom, Tekedo, och Ola Wik, SGI, sin syn på saken.

Jag vill även passa på att hälsa Kari Wigart välkommen till askbranschen. Kari är ny handläggare på Naturvårdsverket med ansvar bland annat för uppdatering av handboken "Återvinning av avfall i anläggningsarbeten".

Farligt avfall eller inte?

Svenska EnergiAskor bad Ola Wik på SGI och Rolf Sjöblom på Tekedo att berätta om hur de tror att den nya förordningen kan påverka branschen.

Ola Wik, SGI:

– Erfarenhetsmässigt är kriterier för miljöfarlighet är ofta avgörande för ifall ett avfall klassificeras som farligt eller inte, säger Ola Wik på SGI. Det finns flera olika mer eller mindre stränga kriterier att välja mellan och det är en av anledningarna till att man på EU-nivå fortfarande utreder och diskuterar vad som ska gälla för att klassificera de miljöfarliga egenskaperna.

EU-kommissionen har publicerat ett utkast till vägledning för hur den nya förordningen för farligt avfall ska tolkas. Eftersom det fortfarande saknas kriterier för hur de miljöfarliga egenskaperna ska klassificeras tas inte den problematiken upp i vägledningen. – Det leder förstas till olika tolkningar, inte bara bland verksamhetsutövare, utan även inom branschorganisationer, myndigheter och domstolar, vilket är ett allvarligt problem, säger Ola Wik.

EU-kommissionen arbetar nu vidare, med stöd av en teknisk kommitté med representanter från medlemsländerna (från Sverige Naturvårdsver-

Rolf Sjöblom, Tekedo:

EnergiAskor har i samarbete med Avfall Sverige och SSAB givit professor Rolf Sjöblom på företaget Tekedo, i uppdrag att utreda hur den nya EU-förordningen om miljöfarligt avfall kommer att påverka askorna.

Sedan 2002 bygger klassningen av avfall som farligt eller icke farligt på kemikalielagstiftningen. Eftersom askor har en komplicerad kemisk form tog Svenska EnergiAskor, Energiforsk (nuvarande Värmeforsk), Avfall Sverige samt ett stort antal anläggningar med medverkan av Naturvårdsverket fram en metod för att bedöma askor för över 10 år sedan. I och med den nya EU-förordningen trädde i kraft den 1 juni i år ändras förutsättningarna för klassningen av askor.

Den nya förordningen innebär att formlerna för summering för uträkning av "farlighet" är omstrukturerade. Samtidigt som förordningen

Svenska EnergiAskor

Svenska EnergiAskor är ett branschorgan som arbetar för en miljöriktig hantering av askor från energiproduktion. Målet är ett hållbart energisystem där askorna i så stor utsträckning som möjligt återanvänds och ingår i kretsloppet.

Vår utmaning

I Sverige alstras årligen 1,7 miljoner ton askor varav drygt 1 miljon ton återanvänds, merparten för att täcka gamla hushållsdeponier. Sluttäckningen kommer dock att minska betydligt inom cirka 10 år. Därför krävs nya användningsområden.

ket), med de kriterier som ska gälla för klassificering av de miljöfarliga egenskaperna.

– Klassificering kan ske på två sätt, berättar Ola, antingen genom beräkningsformler som utgår från en analys av innehållet i avfallet, eller en testmetod där man kan mäta avfallsets farlighet. Om det finns tillgång till testresultat har dessa företrädare vid en klassificering. Utgångspunkten har tidigare varit att klassificeringen ska baseras på den metodik och den kunskap som tagits fram inom ramen för kemikalielagstiftningen.

– Det innebär att vi kan använda all den kunskap som tagits fram under REACH och som bygger upp världens största databas över kemikalier och deras egenskaper, säger Ola Wik. Det har investerats decennier med kunskap och arbete från myndigheter, forskare och företag i regelverket för att klassificera kemikalier. Att skapa en ny metodik specifikt för avfall skulle vara som att ”uppfinna hjulet på nytt” och dessutom mycket kostsamt, hävdar Ola.

Ola Wik och Sara Stiernström på RagnSells arbetar i ett projekt, finansierat bland annat av Svenska EnergiAskor och Avfall Sverige, för att utreda konsekvenserna av alternativa testmetoder och kriterier för miljöfarliga egenskaper.

– Vi har med ett vetenskapligt angreppssätt kunnat visa att de testmetoder som förts fram i EU-kommissionens utredningsarbete ger orimliga resultat genom att ofarliga ämnen i en aska kan ge askan farliga egenskaper medan farliga ämnen i en aska inte ger den farliga egenskaper, säger Sara Stiernström som ska presentera resultaten på Sardinia konferensen.

– Vi har upprepade gånger försökt få utbyta erfarenheter och kunskaper med den konsult som EU har lag ut arbetet på. Hittills har de inte svarat. Det innebär att det är mycket svårt att förutse på vilket underlag kommissionen kommer ta sitt beslut och hur beslutet kommer att se ut. Vi ser att det finns ett behov av att utveckla enklare testmetoder som passar för klassificering av avfall. Sådana metoder måste dock ge resultat som är rimliga i förhållande till kriterierna och de vetenskapliga principerna för klassificering av miljöfarliga egenskaper. Det kräver ytterligare utvecklingsarbete och i slutändan helst en ny gemensam europeisk standard, framhåller Ola Wik.

(REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and restriction of Chemicals), Europaparlamentets förordning om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier.)

trädde i kraft skulle också en vägledning ha publicerats, men den finns än så länge bara i form av ett utkast.

– Det som är mest frapperande i utkastet är hur man hanterar egenskapen irriterande/frätande i förhållande till alkalinitet. Det kan nämligen leda till att farligheten överskattas för många askor, berättar Rolf Sjöblom.

Under sommaren har företag och myndigheter fått möjlighet att kommentera utkastet till vägledning. Svenska EnergiAskor, Avfall Sverige och SSAB har svarat på remissen på vägledningen.

– Vi har påpekat det orimliga i att frätande egenskaper bedöms enligt olika grunder i olika fall, säger Monica Lövfström på Svenska EnergiAskor.

En viktig fråga är också i vilket tillstånd askan ska klassas. Hittills har man utgått ifrån de egenskaper som uppkommer när askan kommer i en första kontakt med vatten.

– Rent tekniskt vetenskapligt är det inte rimligt att klassa långsiktiga miljöegenskaper efter egenskaper som askor inte kan ha efter lång tid. Acceptanskriterierna för deponering utgår ju också från att man ska eftersträva jämviktsförhållanden i sin bedömning. För till exempel metallen bly är frågan mycket viktig eftersom lakningen av bly kan minska med flera hundra gånger efter kontakt med luft och vatten.

I nuläget är det svårt att svara på hur förordningen kommer att påverka de enskilda anläggningarna.

Rolf Sjöblom arbetar nu inom ramen för ett projekt inom Askprogrammet med att uppdatera klassningsmetodik. Det kommer att finnas instruktioner för hur man kan räkna ut klassning av ett avfall baserat på innehållet av föroreningsämnen och deras lakegenskaper. Detta arbete kan dock slutföras först när innehållet i den nya vägledningen till den nya EU-förordningen är presenterat och klart.

Hur vägledningen kommer att utformas är inte lätt att säga i dagsläget, menar Rolf Sjöblom och ger följande råd:

– För att undvika problem med förorenade askor är den klart enklaste vägen att utveckla bra tekniker för att sortera bränslet innan det hamnar i pannan!

FAKTARUTA

Naturvårdsverket:

www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledninga/r/Avfall/Farligt-avfall/Andrade-regler-klassificering/

- Kommissionens förordning (EU) nr 1357/2014 om ersättning av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv
- Kommissionens beslut om ändring av beslut 2000/532/EG om en förteckning över avfall enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG
- Utkast på EU-vägledning över klassificering av farligt avfall (väntas vara klar under hösten 2015) (pdf)
- Länk till utkast på studien om HP 14 (word, 819 kB)
- EU-kommissionens webbsida om pågående aktiviteter

Ny handläggare

Kari Wigart, Naturvårdsverket

• **Vilka ansvarsområden har du på Naturvårdsverket?**

– Jag jobbar med deponifrågor och återvinning av avfall i anläggningsarbeten. Jag ingår också i teknisk arbetsgrupp för framtagande av BREF (best available technique reference document) för avfallsbehandling.

• **Vad har du arbetat med tidigare?**

– Jag kommer senast från Stockholm Vatten där jag jobbade med insamling och behandling av hushållsavfall i Stockholm stad. Jag arbetade till största delen med uppföljning av alla avtal, samt projektledning av driftrelaterade projekt. Totalt har jag arbetat 4,5 år i Stockholm, först för Trafikkontoret sedan för Stockholm vatten efter verksamhetsöverföring från Trafikkontoret till det kommunalägda bolaget Stockholm Vatten.

Två seminarier om askåterföring

Askproducenter i Stockholm och Mälardalen har ofta speciella förutsättningar för sin askhantering. Genom samverkan med de olika aktörerna i energi- och skogssektorn i området, kan återföringen av aska som produceras i närområdet ökas. Skogsstyrelsen, Fortum och Svenska EnergiAskor har under året arbetat med hur askåterföring kan fungera i Stockholmsområdet. Som ett led i arbetet genomförs två seminarier riktade till energi- respektive skogssektorn den 22 och 23 oktober i Stockholm.

För mer information kontakta stefan.anderson@skogsstyrelsen.se

Vad kan Sverige lära av Europa?

Inom några år kommer sluttäckningen av många deponier färdigställas. Därför behövs nya användningsområden för askor och framförallt bottenaskor, som används vid sluttäckningen av deponier. Svenska EnergiAskor gav Anders Hedenstedt på SP i uppdrag att göra en överblick över hur bottenaskor från avfallsförbränning används i konstruktioner i Belgien, Danmark, Frankrike, Nederländerna och Tyskland.

– I flera av de här länderna ser myndigheterna användningen av restprodukter som ett sätt att spara på naturliga råvaror. Det gör följaktligen att användningen av bottenaska i vägar, bullerskydd och andra konstruktioner ökar. Det kan vi ta lärdom av i Sverige.

Genom intervjuer av aktörer i Belgien, Danmark, Frankrike, Nederländerna och Tyskland har Anders Hedenstedt på SP fått fram en rad faktorer och erfarenheter som vi bedömer som relevanta för att stimulera till en ökad användning av bottenaskor i Sverige. Syftet med rapporten som Anders Hedenstedt gör på uppdrag av Svenska EnergiAskor är att ge en överblick över hur bottenaskor används i konstruktioner i vårt närområde.

I rapporten besvaras frågor som: vilka faktorer har påverkat utformningen av lagstiftningen, hur påverkar lagstiftningen användningen och vilken hantering krävs för att konventionella byggnadsmaterial ska kunna ersättas med askor.

Det finns en rad innovativa lösningar i de undersökta länderna som till exempel:

- I Nederländerna har branschen och de nationella myndigheterna genom överenskommelsen Green Deal satt upp ambitiösa mål för en generell förbättring av bottenaskans kvalitet.
- I Flandern är lagstiftningen anpassad till det pågående arbetet inom EU om kriterier för när avfall upphör att vara avfall. På så sätt kan verksamhetsutövare ansöka om tillstånd för att hantera bottenaskan som en produkt och då behöver man inte tillämpa avfallslagstiftningen.

Vad skulle kunna stimulera till ökad användning av bottenaska i Sverige?

I rapporten pekar Hedenstedt på framförallt fyra faktorer som skulle kunna leda till en ökad användning:

- Differentierade gränsvärden med begränsningar i tillämpningsområden
- En tydlig inriktning/policy avseende användning från myndigheters sida
- Att bottenaskor betraktas på likartat sätt som naturliga råvaror vid upphandling
- Ett ekonomiskt incitament är nödvändigt.

I rapporten kan man också läsa om:

Processen för framtagandet av regelverken samt en beskrivning av den analys av hur regelverk har påverkat förutsättningarna för användningen av askan. En sammanställning av gränsvärden och testmetoder avseende innehåll/utlakning av föroreningar, anmälningsförfaranden och den viktiga ansvarsfrågan.

Ladda ned rapporten från www.energiaskor.se

